

*Відокремлений структурний підрозділ
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова
«Львівський навчально-науковий центр професійної освіти»
Курси підвищення кваліфікації, стажування, спеціалізації керівних і
педагогічних працівників професійних навчальних закладів*

КОЛІСНИК-ГУМЕНЮК Ю.І.

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ МОДУЛЯ
«ІННОВАЦІЙНІ ТА ІНТЕРАКТИВНІ
ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ»**

*підвищення кваліфікації педагогічних працівників
професійно-технічних і вищих навчальних закладів
I – II рівнів акредитації*

Науково-методична розробка

Львів 2018

УДК 178.522(07)

Схвалено на засіданні науково-методичної ради Відокремленого структурного підрозділу НПУ ім. М.П. Драгоманова «Львівський навчально-науковий центр професійної освіти» (протокол № 3 від «22 березня» 2018 р.)

Автор: Колісник-Гуменюк Ю.І., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, старший викладач кафедри освіти дорослих

Рецензенти:

Литвин А.А. завідувач кафедри практичної психології та педагогіки Навчально-наукового інституту психології та соціального захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, доктор пед. наук, професор

Руденко Л.А. Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, кафедра практичної психології та педагогіки, доктор пед. наук, професор

Колісник-Гуменюк Ю.І

Методичні вказівки до вивчення модуля «Інноваційні та інтерактивні технології навчання»: наук. метод. розробка / Ю.І. Колісник-Гуменюк. – Львів. : ЛННЦПО, 2018. – 24 с.

Враховуючи особливості системи професійної підготовки, специфіку освітньої діяльності, особливості становлення викладача, як суб'єкта інноваційної діяльності та зміст підготовки викладачів до інноваційної педагогічної діяльності, актуальним у підготовці майбутніх викладачів є створення інноваційного освітнього середовища вищого навчального закладу. У науково-методичній розробці розглядаються проблеми застосування інноваційної методики навчання.

Розраховано для слухачів курсів підвищення кваліфікації: педагогічних працівників професійно-технічних і вищих навчальних закладів I – II рівнів акредитації

УДК 178.522(07)

© Відокремлений структурний підрозділ
«Львівський навчально-науковий центр професійної освіти»
Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова, 2018

Вступ

Соціально-економічні зміни на сучасному етапі розвитку України закономірно вимагають удосконалення всіх галузей економіки, а отже – й освіти. Прагнення до інтеграції у світову спільноту ставить перед педагогікою завдання створення нових концепцій, які враховували б соціальні реалії сучасності. Освіта сьогодення покликана забезпечити молоді необхідні компетентності для особистісного розвитку, участі в процесах розбудови суспільства, адаптації до сучасного ринку праці, використання свого потенціалу впродовж життя.

Сучасна педагогічна наука характеризується пошуком інновацій, спрямованих на створення умов формування і розвитку цілісної, творчої, вільної особистості, здатної до соціалізації, адаптації й самореалізації в суспільстві, а також розкритті суті інноваційних підходів у навчальному процесі та врахуванні основних компонентів впливу на їх реалізацію. Загальний характер освітніх реформ в Україні пов'язаний насамперед із інноваційними тенденціями розвитку освіти. Педагогічна інноватика, яка набула поширення в освіті, включає ідеї, методи, технології, комплекс елементів, які несуть прогресивні засади; творчий пошук; оригінальне вирішення педагогічних та навчальних проблем.

У Концептуальних засадах розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір (2004) основними завданнями розвитку педагогічної освіти вказано: забезпечення професійно-особистісного розвитку майбутніх викладачів на засадах особистісної педагогіки; модернізація освітньої діяльності педагогічних вищих навчальних закладів; удосконалення закладів післядипломної педагогічної освіти з метою створення умов для безперервної освіти педагогічних працівників.

Метою підготовки студентів і випускників педагогічних факультетів є формування професійної готовності майбутніх фахівців до здійснення процесу виховання молоді, формуванні особистісних і суспільно значущих світоглядних якостей, індивідуального визначення в світі морально-естетичних цінностей, активізації процесів професійного вдосконалення, відкритості до новаторства на шляху самореалізації, саморозвитку та самовдосконалення особистості. Інноваційне навчання відображає перехід від нормативної до творчої діяльності, передбачає зміну характеру освітньої системи, змісту, методів, форм, технологій навчання й виховання, що ґрунтується на розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей студента.

Я. Коменський вважав дидактику «мистецтвом з мистецтв», «мистецтвом

вчити і вчитися»: «Альфою та омегою нашої дидактики нехай буде пошук і відкриття способу, за якого учителі б менше навчали, а учні більше б училися». Таким способом, безсумнівно, є залучення учнів і студентів до самостійної творчої діяльності та інноваційного навчання, у ході якого реалізуються певні дидактичні завдання.

Ще В. Сухомлинський наголошував: «Ми маємо справу з самим тяжким, безцінним, самим дорогим, що є у житті, – з людиною. Від нас, від нашого уміння, майстерності, творчості, мудрості залежить її життя, здоров'я, розум, характер, воля, громадянське та інтелектуальне обличчя, її місце та роль в житті, її щастя.

Інноваційна педагогічна діяльність пов'язана з відмовою від стереотипів у навчанні, створює нові нормативи особистісно-творчої, індивідуально спрямованої діяльності педагога, розробляє педагогічні технології, що реалізуються в цій діяльності. Особливо важливим це стає нині, коли пріоритетом державної політики є оптимізація професійної підготовки з акцентуванням не на оцінці процесу навчання, а на результаті, не на тривалості навчання, а на його якості.

Тема 1. Концептуальні засади підготовки викладачів до інноваційної педагогічної діяльності

Інноваційне (лат. *Innovation* – оновлення, зміна) навчання – зорієнтована на динамічні зміни в навколишньому світі навчальна та освітня діяльність, що ґрунтується на розвиткові різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості. Словник визначає термін – інновація (італ. *innovacione*) – новина. У науково-методичній літературі визначена певна термінологія нововведення – нові форми організації праці та управління, нові види технологій, які охоплюють не тільки окремі установи та організації, а й різні сфери.

О. Отич подає основні принципи інноваційної освіти, якими є: підготовка до творчості; перехід від проектування елементів техносфери до проектування діяльності у найширшому сенсі цього слова; формування світогляду, що ґрунтується на багатокритеріальності рішень, терплячості до інакомислення та моральній відповідальності за свої дії; реалізація міждисциплінарних зв'язків з метою формування системи узагальнених знань; розвиток поліхроматичності мислення й «бінокулярності» інтелектуальної діяльності тощо.

Проблема інноватики в освітній системі актуалізувалася після набуття Україною незалежності. Інновації викликані новими соціально-економічними перетвореннями обумовленими необхідністю докорінних змін в організації системи освіти, методології і технології організації педагогічного процесу в навчальних закладах різного типу та потребою підготовки нової плеяди науково-педагогічних та педагогічних кадрів; посилилася тенденція гуманітаризації змісту освіти, з'явилися нові навчальні дисципліни та стрімко виникла потреба у викладачах, які б могли забезпечити творчий, інноваційний підхід до реалізації цих тенденцій; виникнення конкуренції між державними і недержавними ВНЗ, яка надала можливість молоді навчатися там, де є інноваційний потенціал та якість освіти.

Впровадження інновацій в освіті ускладнюється відсутністю єдиного погляду на поняття педагогічної інновації та інноваційної діяльності педагога. Так В. Паламарчук вбачає суть інновацій у створенні нового продукту діяльності людини, що має суспільну значущість та узагальнено характеризується двома ознаками: перетворенням явищ, речей, процесів або інших образів; новизною, оригінальністю продукту діяльності. А. Пригожин розглядає інновацію як процес створення і використання нового досвіду, який пов'язаний зі змінами у соціально-освітній сфері; К. Ангеловські та М. Кларін – як перетворення і зміни в образі діяльності, стилі мислення викладача, створення цілісної концепції, що лежить в основі загальної системи навчально-виховної роботи. Як фактор стимулювання професійної активності викладача

розглядає інновацію Т. Браже; М. Артюшина – як особливий вид діяльності людини, спрямований на оновлення й удосконалення певної системи, забезпечення її прогресивного розвитку.

У контексті інноваційної освіти зовсім іншого смислу набувають вимоги до особистості викладача. Інноваційне оновлення педагогічної системи має забезпечити зростання особистісного потенціалу як студентів, так і викладачів, сприяти їхньому самовдосконаленню, вираженню індивідуальності. Викладач повинен знати свій предмет, володіти методикою викладання, мати знання в суміжних наукових галузях, орієнтуватися в сучасному соціальному та політичному житті. Враховуючи особливості системи професійної підготовки, специфіку освітньої діяльності, особливості становлення викладача, як суб'єкта інноваційної діяльності та зміст підготовки викладачів до інноваційної педагогічної діяльності, актуальним у підготовці майбутніх викладачів є створення інноваційного освітнього середовища вищого навчального закладу. Таке освітнє середовище має будуватися на пізнанні особистістю себе та засвоєнні інноваційної професійної діяльності за допомогою формування образу «Я – майбутній викладач-новатор», досягнення інтелектуально-духовних основ успіху і спроможності особистості у професійній діяльності. Зростання особистісного потенціалу викладача, сприятиме його самовдосконаленню та забезпечить інноваційне оновлення педагогічної системи.

Запровадження інновацій в освіті задекларовано проектом Концепції державної інноваційної політики (1997), проектом Положення «Про порядок здійснення інноваційної діяльності у системі освіти» (1999) та Законом України про інноваційну діяльність (2002), Концепції використання мистецтва у розвитку творчої індивідуальності майбутніх педагогів професійного навчання обґрунтованій О. Отич. У цих документах набула розвитку ідея інноваційного навчального закладу, в якому викладацький і студентський колективи експериментують, впроваджують нові педагогічні ідеї і технології. Державна інноваційна політика спрямована на створення взаємопов'язаних механізмів інституційного, ресурсного забезпечення підтримки і розвитку інноваційної діяльності, формування мотиваційних факторів активізації інноваційних процесів.

Під інноваційним розвитком педагогічної освіти ми розуміємо комплекс створених і впроваджених організаційних та змістових нововведень, розвиток низки чинників і умов, необхідних для нарощування інноваційного потенціалу професійної педагогічної підготовки студентів. Під інноваціями ми вбачаємо новизну, що ефективно змінює результати професійної підготовки майбутніх викладачів, створюючи при цьому вдосконалені нові освітні, дидактичні, виховні системи; освітні педагогічні технології; методи, форми, засоби

розвитку особистості, організації навчання та виховання.

О. Скубашевська інноваційний розвиток освіти визначає, як систему нововведень, які істотно змінюють поняття, результати освітнього процесу, створюючи при цьому удосконалені чи нові освітні, дидактичні, виховні системи; освітні педагогічні технології і практики; методи, форми, засоби розвитку особистості, організації навчання та виховання; технології управління системою освіти загалом. Як слушно зазначає О. Тимошенко, якість реалізації інноваційного процесу зумовлюється його цілями, методами і засобами, організованістю, знаннями, здібностями, зацікавленістю виконавців у досягненні найвищих результатів, особливостями комунікації між ними. Досягнення очікуваних від реалізації інноваційного педагогічного процесу результатів залежить і від мотивації виконавців. Для цього потрібно створити відповідні умови, передбачити колективні, персональні стимули. Учасники інноваційного процесу, повинні мати належну кваліфікацію для виконання покладених на них обов'язків. У зв'язку з цим важливого значення набуває інноваційна діяльність викладача, яка спрямована на оновлення системи освіти і є результатом активності людини не стільки у пристосуванні до зовнішнього середовища, скільки у зміні його відповідно до особистих і суспільних потреб. Інноваційна педагогічна діяльність заснована на осмисленні практичного педагогічного досвіду, орієнтована на зміну й розвиток навчально-виховного процесу з метою досягнення вищих результатів, одержання нового знання, формування якісно іншої педагогічної практики.

Не виникає заперечень твердження Н. Шмельова, який характеризує інноваційний педагогічний досвід, як систему діяльності викладача, що радикально змінює традиційну практику навчання; результати інноваційної діяльності виражаються змінами у змісті, методах, формах, технологіях і засобах навчання. Нововведення розрізняють за змістом, значенням і наслідками в процесі навчання. Перспективними педагогічними інноваціями є: активні форми навчання, заходи щодо мотивації студентів, індивідуальна робота із студентами – 20 %.

Інноваційне навчання у ВНЗ спонукає студентів до ініціативності; творчого підходу й активної позиції в усіх видах навчальної діяльності; розвитку здібностей, асоціативного мислення; передбачає самостійне здобування, створення, конструювання знань, умінь, компетентностей, що значно підвищує результативність педагогічної підготовки; збільшення потреби в художньо-творчій самореалізації та самовдосконаленню; розкриває природні дані, що закладені природою; залучає студентів до творчості; виробляє естетичний смак; розвиває творчу активність; формує художньо-образне мислення.

Як свідчить зарубіжний і вітчизняний досвід, інноваційне навчання сприяє значно глибшому й більш усвідомленому розумінню сутності вивченого, формуванню вмінь самотійно аналізувати й оцінювати інформацію, формулювати висновки, аргументовано відстоювати свою точку зору, прислухатися до інших, поважати альтернативну думку, працювати в колективі, будувати конструктивні стосунки з його членами і визначати своє місце в команді. Крім того, це дає змогу реалізувати ідею співробітництва всіх учасників освітнього процесу, вчить їх конструктивної взаємодії, сприяє забезпеченню атмосфери психологічного комфорту. Організація такого навчання передбачає системне застосування специфічних методик і технологій, які реалізують зазначені підходи. Вітчизняні науковці рекомендують передусім технології: кооперативного навчання об'єднаних спільною навчальною метою студентів у малі групи; ігрову, втілену в різноманітних дидактичних іграх; проектну, що передбачає самотійну (індивідуальну, групову) діяльність студентів; розвитку критичного мислення студентів; навчання з використанням дебатів і дискусій; ситуаційного навчання, застосування якої передбачає осмислення студентами реальної життєвої ситуації. Моделюючи життєві ситуації, використовуючи рольові ігри, студенти приходять до спільного вирішення проблем на основі аналізу обставин і відповідної ситуації. Інтерактивне навчання сприяє формуванню у студентів комплексу навичок та вмінь, виробленню цінностей, створенню атмосфери співробітництва й взаємодії.

Інтеракція в навчанні сприяє розвитку у студентів соціальної компетенції: умінь роздумувати, аналізувати, порівнювати, узагальнювати, спостерігати, критично оцінювати ситуації, дискутувати, аргументувати власні думки, приймати виважені рішення, спілкуватись у малих та великих групах; розвиває навички оволодіння засобами самотійного отримання та опрацювання інформації з різноманітних джерел, проведення самотійних досліджень; навичок ефективної комунікації, участі у груповій роботі та відповідальності за результати спільної діяльності, оцінювання власних дій та можливостей, розвиток творчих та креативних ідей.

Безперечно, організація інноваційного навчання суттєво складніша, ніж традиційного, але його освітні результати значно вищі. Успішне його запровадження вимагає системної роботи, під час якої необхідно: переглянути зміст освіти з метою його розвантаження та орієнтації на реалізацію в умовах інноваційного навчання; здійснити комплекс заходів з переорієнтації педагогічної свідомості щодо безальтернативності інноваційного навчання; розробити дидактико-методичне забезпечення інноваційного навчання, реалізувавши його ідеї в новому поколінні підручників, навчальних і

методичних посібників; переглянути зміст і спрямованість навчання у педагогічних навчальних закладах, а також у системі післядипломної педагогічної освіти з метою формування готовності викладачів до роботи в умовах інноваційного навчання; запровадити систему матеріального стимулювання викладачів, які активно реалізують ідеї інноваційного навчання у своїй практичній діяльності.

Важливо, щоб характер інновацій відображав суспільні вимоги до підготовки фахівців і потреби студентів, враховуючи специфіку конкретного закладу. Сама ж інноваційна діяльність вимагає належної організаційної роботи: аналізу компетентними експертами й перевірки на практиці методів, які використовуються під час навчання; збирання, оброблення, систематизації, накопичення і використання інформації про інновації; ресурсного обґрунтування і визначення механізму практичної реалізації інноваційних процесів; розроблення проектів, програм, положень щодо реалізації інноваційних процесів та їх оцінку за певними критеріями; визначення системи контролю. Крім того, описуючи зміст інновації, треба виділяти базові управлінські дії, що включають функції аналізу, прогнозування, планування й організації, координування, контролю. Все це потребує оновлення науково-методичного забезпечення професійної підготовки у ВНЗ, а показником якості інновації буде підвищення ефективності освітньої діяльності навчального закладу.

Підготовка майбутніх викладачів до професійно-педагогічної діяльності спрямована на розвиток особистості студента та ставить завдання формування майбутнього викладача: розроблення інноваційного компоненту змісту психолого-педагогічних, професійно-орієнтованих навчальних дисциплін; забезпечення фахової підготовки, теоретичного і практичного навчання у формуванні готовності майбутнього викладача до інноваційної педагогічної діяльності; формування готовності до інноваційної педагогічної діяльності, що охоплює взаємопов'язані вміння щодо здійснення інноваційної педагогічної діяльності, проектувальні, організаційно-комунікативні, рефлексивні; відбір інноваційних технологій, форм і методів навчання; розвиток творчого мислення та вмінь; самовдосконалення та самореалізації.

Педагогічна інновація це нововведення в педагогічній діяльності, зміни у змісті та технології навчання та виховання, які мають на меті підвищення їх ефективності, а також внесення змін: у форми організації та систему управління; у стилі педагогічної діяльності й організацію навчально-пізнавального процесу; в систему контролю і оцінювання рівня освіти; в навчально-методичне забезпечення; в навчальний план і програми; в систему фінансування. Це комплексна діяльність зі створення, засвоєння, використання

та розповсюдження нововведень.

Інноваційна функція університетської освіти забезпечує розкриття креативних можливостей соціокультурного механізму, вироблення нових типів поведінки на основі образів інноваційної діяльності. Підготовка майбутніх викладачів до інноваційної педагогічної діяльності має розглядатися як цілісна система, що будується на феноменологічному, системному, компетентнісному, культурологічному, аксіологічному, інноваційному, контекстному, особистісно орієнтованому, гуманістичному, креативному, акмеологічному підходах, органічному поєднанні традиційних та інноваційних форм, методів і засобів навчання.

У підготовці майбутніх викладачів склалася усталена система навчання, в якій використовуються традиційні форми проведення занять: лекції, практичні заняття, заліки, іспити, різноманітні форми позааудиторної роботи. У зв'язку з переходом до компетентнісного підходу в підготовці майбутніх фахівців виникає потреба у зміні технологій, форм і методів проведення занять, що дозволить уникнути наслідків неузгодженості в освіті, які не забезпечують ефективну практичну підготовленість випускників. Це активізує розроблення та використання інноваційних технологій навчання, впровадження змін у стратегії освітнього процесу в підготовці компетентних фахівців, що означає докорінні зміни в навчальному процесі.

Концептуальні засади підготовки майбутніх викладачів до інноваційної педагогічної діяльності – складна, динамічна система теоретико-методологічних і методичних заходів, спрямованих на вдосконалення норм, цінностей і змісту професійної діяльності викладача. У системі освіти інноваційні процеси реалізуються як цілеспрямовані зміни цілей, умов, змісту, засобів, методів, форм діяльності, яким властива новизна, високий потенціал підвищення ефективності діяльності у певних сферах. У цьому контексті навчальні заклади України впроваджують нові технології навчання, серед яких є комп'ютерне та дистанційне навчання, методи проектів, інтерактивні методики.

Підтримуємо думку Г. Сиротенка, який характеризує інтерактивні методи, як посилену педагогічну взаємодію, взаємовплив учасників педагогічного процесу через призму власної індивідуальності, особистого досвіду життєдіяльності. Це процес інтенсивної, міжсуб'єктної комунікації викладача та студентів (педагог – суб'єкт власної професійної діяльності – ставить у позицію суб'єкта освітньої діяльності студента). Інтерактивна педагогічна взаємодія характеризується високим ступенем інтенсивності спілкування її учасників, їхньої комунікації, обміну діяльністю, зміною і різноманітністю її видів, форм і прийомів, цілеспрямованою рефлексією

учасниками своєї діяльності та взаємодії, що відбулася. Інтерактивна педагогічна взаємодія, реалізація інтерактивних педагогічних методів спрямовані на зміну, удосконалення моделей поведінки і діяльності учасників педагогічного процесу.

Тема 2. Вплив інтерактивних методів навчання на підвищення якості виховного процесу

Інноваційна педагогічна діяльність викладача – це комплексна багатофункціональна творча діяльність, спрямована на організацію взаємодії суб'єктів навчально-виховного процесу та забезпечення розвитку інноваційної особистості студента, формування його готовності до застосування, розроблення та впровадження педагогічних інновацій у системі освіти; інноваційний професійний та особистісний саморозвиток викладача; здатність до створення і застосування новацій навчальному процесі.

Упровадження інноваційних педагогічних технологій на практиці дозволяє вирішувати проблеми індивідуалізації та диференціації навчання, формування та розвитку особистої освітньої перспективи. При цьому спостерігається зростання професійної компетентності майбутніх фахівців, відслідковується формування сучасного стилю мислення з характерними ознаками (креативністю, системністю, гнучкістю, динамізмом, перспективністю, об'єктивністю, концептуальністю).

Провідна концептуальна ідея підготовки майбутніх викладачів до інноваційної педагогічної діяльності ґрунтується на положенні про те, що в майбутнього викладача педагогічна підготовка має бути спрямована на формування здатності до суб'єкт-суб'єктної взаємодії в освітньому інноваційному середовищі ВНЗ, що надає інноваційній професійній діяльності статусу трансформаційного механізму розвитку інноваційної особистості студента в напрямі формування його готовності до інноваційної діяльності. Зацікавленість майбутніх викладачів та їх небажання виконувати інноваційну діяльність, а також стійка її мотивація та постійне виконання сприятиме інноваційній активності особистості на всіх рівнях професійної діяльності.

Метою інновацій є підвищення якості підготовки майбутніх фахівців. Цьому сприяють такі зміни у навчальному процесі: здійснення моніторингу запитів ринку і складання програми навчання за результатами дослідження; проведення практикумів, тренінгів, ділових ігор; створення програми розвитку провідних компетенцій, що знадобляться фахівцю після завершення навчання у ВНЗ, та впровадження цих компетенцій через тренінги в практику.

Погоджуємося з О. Шевнюк, що «концептуальна побудова західної вищої освіти проявляє тенденцію до пересування у культурно-мистецьку площину»,

тому сучасна освіта повинна запроваджувати міжнародний досвід в частині формування інноваційних підходів до організації навчального процесу, змісту професійної освіти, брати участь у міжнародних проектах і дослідженнях з питань визначення якості освіти.

Проблемам освітньої інноватики в сучасній теорії і практиці присвячені роботи І. Бома, Л. Буркової, Л. Ващенко, В. Гавриш, Л. Даниленко, Д. Джонсона, П. Дроб'язка, О. Дусавицького, Н. Клокар, О. Козлова, М. Крюгера, А. Литвина, Л. Машкіна, Дж. Мейерса, А. Підласого, Л. Пертиченко, Н. Погрібної, О. Попової, і. Пригожина, К. Ушакова, Н. Федорової, А. Хуторського, О. Шапран, Н. Юсуфбекової та ін. Розробки елементів інтерактивного навчання знаходимо в працях В. Сухомлинського, творчості вчителів-новаторів 70-80-х рр. (Ш. Амонашвілі, Є. Ільїна, С. Лисенкової, В. Шаталова та ін.), теорії розвивального навчання (П. Гальперін, В. Давидов). Упровадження інтерактивних методів навчання (В. Жирова, М. Кларін та ін.). Специфіку та завдання інтерактивних технологій навчання в освіті України вивчали К. Баханов, І. Дичківська, О. Комар, О. Пометун, Л. Пироженко та ін.

Ці роботи свідчать про те, що науково-педагогічна думка поступово йде шляхом розроблення та стимулювання інновацій в освіті. Однак, поки що залишаються недостатньо розробленими технології управління процесом впровадження інновацій, які відповідали і сучасним потребам професійної підготовки викладачів професійно-художніх дисциплін.

Інноваційні педагогічні технології мають гуманістичну спрямованість у системі освіти, зумовлену співіснуванням і складними взаєминами в науковій педагогіці й практиці. Інноваційні педагогічні технології належать до системи загального наукового і педагогічного знання. Вони виникли і розвиваються на межі загальної інноватики, методології, теорії та історії. До інноваційних мистецько-педагогічних технологій відносяться:

– креативна технологія творчого розвитку викладача художнього мистецтва, що спрямована на забезпечення ефективності процесу формування цілісної творчої особистості викладача, який володіє креативними якостями та різноманітними методами професійно-педагогічної і творчої діяльності, високим рівнем професійної компетентності та педагогічної майстерності. Дослідники О. Морозов і Д. Чернилевський пропонують таку структуру креативності: інтерес до парадоксів; схильність до сумнівів; почуття новизни; гострота думки; творча уява; інтуїція; естетичне почуття краси; дотепність; здатність відкривати аналогії; сміливість і незалежність суджень; самокритичність; логічна суворість; здатність користуватися різними формами доказів та ін. Умовами прояву креативності є наявність: творчої особистості, творчого процесу та творчого середовища. О. Морозов та Д. Чернилевський

ззначають, що запитам сучасної освіти відповідає креативний педагог-мислитель, який усвідомлює, ким він є у цьому світі, і які його можливості у реалізації завдань навчання та виховання підростаючих поколінь;

– технологія педагогічного спілкування - фасилітована дискусія, яка полягає в колективному обговоренні проблеми за допомогою навідних запитань. Ця методика спрямована на розвиток у майбутніх викладачів уміння пильно спостерігати, розмірковувати над змістом художніх творів, розуміти багатозначність образів мистецтва;

– технологія вербалізація змісту художніх творів, зорієнтована на досягнення глибшого розуміння студентом внутрішньої сутності художніх образів, характеристики їх смислового наповнення. Залучаючи студентів до словесного коментування образного змісту художніх творів, викладач активізує мистецьку увагу, стимулює багаторазове сприймання образу, дозволяє глибше усвідомлювати зміст твору в цілому та в деталях;

– технологія створення «естетичного поля», в основі якої лежить єдність художньої і наукової діяльності майбутнього викладача професійно-художніх дисциплін, взаємозв'язок між естетизацією та індивідуалізацією виховання особистості, що дає можливість удосконалювати пізнавально-світоглядну, емоційно-почуттєву та творчо-дієву сфери особистості педагога;

– технологія формування естетичної культури викладача, як сукупність і послідовність реалізації педагогічних методів, засобів, прийомів, форм організації естетико-педагогічної діяльності, відповідно до мети художньо-педагогічної підготовки та спрямованість на формування здатності до цілісного синтетичного й емоційно-почуттєвого сприйняття та розуміння предметної дійсності як об'єкта і сфери естетичного пізнання; набуття естетичного досвіду і формування на його основі естетичних смаків, оцінок та ідеалів особистості; розвиток прагнення до творчої самореалізації й самовиявлення у різних видах художньо-естетичної діяльності;

– терапевтична технологія (арт-терапія), виконує функцію піднесення творця, зняття психічних бар'єрів у навчанні. Елементами арт-терапії є функціональна музика, функціональний колір, живопис, ліплення. Імпровізаційна технологія використовується для спонукання студента до творчої діяльності, активізації творчих здібностей. Арт-терапію можна успішно адаптувати до педагогічної практики. Викладач може застосовувати її для вирішення розвивальних, виховних, діагностичних, корекційних та інших завдань;

– технологія розвитку естетичного світогляду викладачів, як цілісний процес, що включає формулювання цілей, орієнтованих на досягнення результату, організацію всього процесу навчання із забезпеченням педагогічних

умов для формування специфічних знань і вмінь, спрямованих на досягнення високого рівня педагогічної майстерності;

– технологія розвитку творчих здібностей майбутніх викладачів, яка передбачає побудову такого освітнього простору, щоб кожен студент став суб'єктом творчої діяльності, саморозвитку і самовдосконалення, вищою формою якого є вияв індивідуальності, неповторності й творча самореалізація особистості майбутнього професіонала;

– технологію підготовки майбутнього викладача мистецтва до організації художньо-творчої діяльності студентів, яка являє собою упорядковану, алгоритмізовану систему взаємопов'язаних цілей, завдань, змісту, прийомів, методів і форм організації творчої художньо-педагогічної діяльності, що забезпечують поетапне, послідовне й цілеспрямоване досягнення мети художньо-педагогічної підготовки - формування готовності майбутніх викладачів до організації художньо-творчої діяльності студентів. Метою технології є формування системи знань, умінь і навичок, які забезпечують студентам можливість ефективно організовувати художньо-творчу діяльність; розвиток прагнення до творчої самореалізації й самовиявлення у різних видах художньо-творчої діяльності;

– технологія взаємодії та інтеграції різних видів мистецтва, яка є системою пізнання й саморозвитку кожного індивіда засобами взаємопроникнення різних видів мистецтва, цілеспрямованого прилучення особистості до світових надбань культури.

Провідною рисою означених інноваційних мистецько-педагогічних технологій є спрямованість на гуманізацію освіти та визнання мистецтва як універсального феномену, що сприяє глибокому усвідомленню своєрідності людства як вищої форми естетичного ставлення людини до світу; впливає на внутрішній світ особистості, пробуджує сприйнятливність до прекрасного, стимулює розвиток образного мислення, асоціативної пам'яті, художньої уяви; створює широкі можливості для розвитку інтересу і потреби майбутніх викладачів в художній творчості; забезпечує набуття художньо-естетичного досвіду ставлення до дійсності і прояву індивідуальної творчості за законами краси.

Як слушно зазначає О. Рудницька, «завдання особистої орієнтації зумовлюють необхідність набуття вчителем нетипових для традиційної освіти вмінь: розкривати учням переживання, особистісне бачення мистецького твору; активізувати їхні процеси переживання: «відчувати» внутрішній світ іншого, його особистісні потреби; здійснювати діалогічне спілкування: імпровізувати; бути драматургом, режисером; учасником тих чи інших педагогічних ситуацій».

Гуманістичні засади розвитку системи художньо-педагогічної освіти лежать в основі наукового дослідження В. Орлова, який наголошує на тому, що в сучасних умовах основою професійного розвитку особистості є гуманістична спрямованість, людиноцентризм, особистісна орієнтованість та індивідуалізація професійної мистецької та педагогічної освіти, інтенсивний художньо-естетичний розвиток у спілкуванні з мистецтвом і учнями. Автор відстоює думку про створення технологій професійного становлення особистості майбутнього вчителя, які стануть основою науково-методичного забезпечення процесу професійного становлення фахівця, що здійснюється на факультетах мистецького профілю вищих педагогічних навчальних закладів.

Педагогічна інновація виступає сукупністю дидактичних, виховних, розвивальних інновацій, адже цілісний педагогічний процес поєднує навчання, виховання і розвиток студентів. У результаті їх розроблення і здійснення з'являються оновлені навчальні плани і програми, форми, методи, засоби, технології навчання, кожна з яких відіграє свою важливу роль. Форми навчальної діяльності відтворюють академічні процедури (лекції, семінари, практичні заняття), передусім передавання та засвоєння інформації. Проте уже під час проблемної лекції чи семінара-дискусії простежуються предметний і соціальний контексти майбутньої педагогічної діяльності: моделюються дії фахівців, які обговорюють суперечливі теоретичні проблеми.

Процес навчання потребує напруженої розумової роботи студента його активної участі в навчальному процесі. Самі по собі, пояснення й демонстрація не дадуть справжніх, стійких знань. Цього можна досягти тільки за допомогою активного, інтерактивного навчання, яке сприяє процесу розкриття пізнавальних можливостей студентів, створенню умов для розвитку їх системи цінностей.

Використання інтерактивних технологій на заняттях сприяє активізації: уваги; мислення; уяви; сприйняття; пам'яті; творчих здібностей; пізнавальних інтересів, що являється пріоритетною метою навчально-виховного процесу і в свою чергу забезпечує активний розвиток пізнавального інтересу молоді, підвищують успішність навчання, забезпечують повноцінний інтелектуальний і фізіологічний розвиток. Таким чином, використання інтерактивних технологій в навчальному процесі допомагає сформувати новий стиль між відносинами в учбовому колективі, коли процес передачі інформації йде не від однієї особи до багатьох, а від всіх до всіх.

Внутрішня структура професійної ідентичності сучасного українського викладача не завжди узгоджується із потребами сучасного суспільства, що кардинально змінюється, тому успіх діяльності викладача завжди проявляється в основних компонентах: конструктивній діяльності (добір художнього,

дидактичного матеріалу; вибір засобів, методів, прийомів, необхідних для реалізації художньо-педагогічного процесу); комунікативній (уміння встановлювати контакт, організовувати діяльність в художньо-творчому процесі); прогностичній (здатність до накопичення знань про мистецтво, уміння працювати з джерелами, ілюстраціями, слайдами); прикладній (спрямованість на розвиток художніх здібностей і вмінь).

Професійна ідентичність є необхідною складовою професійного розвитку особистості. Формуючи професійну ідентичність майбутні викладачі створюють власний стиль роботи, усвідомлюють свої професійні можливості. Майбутній викладач стає суб'єктом індивідуального професійного розвитку, а сама підготовка здійснюється з позиції формування його особистісно-професійної «Я – концепції», яка змушує викладача володіти новітніми методиками, що стимулюють конструктивно-критичне мислення, розвивають особистий пізнавальний потенціал студентів, комунікативні вміння і навички.

Інноваційна діяльність становить основу інноваційних процесів, сутність яких полягає в оновленні педагогічного процесу, внесенні новоутворень які передбачають найвищий ступінь педагогічної творчості. Носієм інноваційного процесу є педагог-новатор, який займається інноваційною діяльністю. Серед творчих педагогів можна виокремити три групи: педагоги-винахідники, які знаходять нові ідеї завдяки власному пошуку; педагоги-модернізатори, що вдосконалюють елементи створених систем; педагоги-майстри, які швидко сприймають і використовують як традиційні, так і нові підходи та методи. Діяльність цих педагогів утворює інноваційний педагогічний потік, який збагачує практику новими ідеями та новим змістом.

І. Дичківська визначає стан готовності викладача до інноваційної педагогічної діяльності як «особливий особистісний стан, який передбачає наявність у викладача мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами і засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості і рефлексії».

Професіоналізм, педагогічна майстерність і педагогічне новаторство - три складові, які повинні бути у випускників вищого навчального закладу. На ефективність цього процесу впливає установка на самовиховання і самоосвіту, потрібен високий рівень практичної і теоретичної підготовки, творчий склад розуму та інтелектуальні здібності. Викладач-новатор здатен вносити у навчальний процес нові ідеї, розробляти нові методичні системи, створювати нові технології. Усе це підвищує продуктивність і змінює якість професійної підготовки.

Сучасна професійна освіта спрямована на розвиток активного суб'єкта професійної діяльності, якому притаманні духовна свобода, самосвідомість,

освіченість, творчість, професійна компетентність. Досягти такого рівня підготовки фахівців можливо за умови забезпечення інноваційного освітнього середовища. Навчання є доволі складним процесом, який містить у собі непрості види психічної та практичної діяльності об'єктів та суб'єктів, а його організація є багатофакторною функцією таких компонентів, як особливості учасників процесу, характеру, змісту, засобів, джерел, форм та методів навчального процесу та умов його організації.

Інтерактивне навчання дозволяє різко збільшити процент засвоєння матеріалу, оскільки впливає не лише на свідомість студента, а й на його почуття та волю; допомагає розвитку критичного мислення, розвиває дослідницькі і творчі здібності, уміння працювати з автентичним матеріалом і робити власні висновки, формує навички публічних виступів, підвищує особистісну самооцінку, формує навички самонавчання та самоорганізації, підвищує мотивацію студентів до навчання та самонавчання, урізноманітнює форми роботи з матеріалом. Інтерактивне навчання охоплює усі форми організаційно-виховної та навчальної діяльності, які базуються на основі дидактичних принципів: принцип психологічної комфортності, принцип творчості, принцип діяльності, принцип цілісного уявлення про оточуючий світ, принцип варіативності, принцип безперервності.

Аналіз практики інтерактивної педагогічної взаємодії дозволив виділити її провідні ознаки й інструменти, серед яких: полілог, діалог, мисленнєва діяльність, смислотворчість, міжсуб'єктні відносини, свобода вибору, створення ситуації успіху, позитивність і оптимістичність оцінювання, рефлексія тощо. Усі названі ознаки інтерактивної педагогічної взаємодії доповнюють одна одну, інтегруються в єдиний комплекс атрибутів, що становлять змістову та технологічну основу використання в педагогічному процесі інтерактивних методів. Чим більш активною є роль студентів у процесі пізнання, тим більше інформації ними засвоюється.

Психологи: Л. Виготський і Т. Рібо, здійснивши аналіз пізнавальних психічних процесів прийшли до заключення, що стійкість уваги дорослої людини на одному типі діяльності зберігається протягом 15 - 20 хвилин, потім концентрація уваги падає. Тому досвід показав, що можна бути професійно компетентним викладачем, вільно орієнтуватись у предметній сфері, системно сприймати і діяти у педагогічній реальності, уміти узагальнювати і передавати свій досвід іншим колегам, бути здатним до рефлексії, володіти сучасними новітніми технологіями, але при цьому не досягати вагомого і якісного результату в учінні. Щоб бути майстром, необхідно володіти особистісною професійною неповторністю і унікальністю, своїм стилем діяльності, концептуальністю професійного мислення. Педагогічна майстерність є

індивідуальним внеском у педагогічну культуру суспільства, і лише повне усвідомлення механізмів власної діяльності, завдяки набутим професійним компетентностям, уможливорює передачу майстерності іншим.

Індивідуальний стиль у професійній діяльності - це індивідуально неповторний професійний світогляд, оригінальне бачення своєї професії і праці в ній, її перспектив, шляхів їх творчого збагачення, а також системне бачення себе в професії як цілісної особистості. І. Зязюн, говорячи про стиль, робив наголос на особистісні якості викладача, завдяки яким він виробляє усталену систему способів та прийомів педагогічної взаємодії, залежно від параметрів педагогічної ситуації. А. Бодалев, який аналізував індивідуальний стиль як спосіб успішного виконання діяльності, що залежить від здібностей людини. А. Маркова та А. Ніконова виділили чотири типи індивідуальних стилів, які характеризують сучасного викладача: емоційно-імпровізаційний - орієнтується на процес навчання, викладач недостатньо адекватно планує свою роботу по відношенню до кінцевих результатів; для викладання відбирає найбільш цікавий матеріал, а важливий, але нецікавий залишає на самостійне вивчення; емоційно-методичний - орієнтується як на результат, так і на процес навчання, викладач планує навчально-методичний матеріал, не упускаючи закріплення та запам'ятовування, включаючи повторення та контроль знань, що плануються; розумово-імпровізований - для викладача характерні орієнтація на процес і результати навчання, адекватне планування, оперативність, поєднання інтуїтивності та рефлексії; розумово-методичний — орієнтується на результати навчання й адекватно плануючи навчально-виховний процес, викладач виявляє консервативність у використанні засобів педагогічної діяльності. Для формування індивідуального стилю педагогічної діяльності слушно І. Фоменко виокремлює такі компетенції: ціннісно-змістовна орієнтація особистості, комунікативна, інформаційна, загально культурна, особистісного самовдосконалення, пізнавально-творча, соціально-трудова, професійна. Н. Приходько виокремлює стійкі структурні компоненти (індивідуально-типологічні властивості, педагогічні здібності, особистісні якості), відносно стійкі (педагогічна професійна спрямованість, професійні цінності й установки, комунікативні навички), а також змінні (професійно значимі якості, професійні вміння і навички). Наявність цих компонентів вказує, що індивідуальний стиль педагогічної діяльності має мобільну структуру, тобто змінюється під впливом певних умов, які можуть впливати на формування структурних компонентів, вдосконалювати їх, а також позначатися на компенсації та нівелюванні.

На основі аналізу сучасної вітчизняної та зарубіжної психолого-педагогічної літератури ми дійшли висновку, що проблемі підготовки педагогічних кадрів до інноваційної діяльності та проблемі появи і розвитку

стереотипів надається значна увага, вона розглядається багатоаспектно та неоднозначно. Вузловим моментом підготовки викладачів до вирішення завдань модернізації освіти є оволодіння способами інноваційної діяльності, відмова від звичних стереотипів відтворення застарілих і неефективних прийомів професійної діяльності. Застосування інтерактивних методів навчання під час навчання у ВНЗ сприяють формуванню конкурентоздатної особистості, озброєної новітніми компетентностями з допомогою передових технологій навчання.

Тренінг.

Форми і методи роботи: навчальний матеріал, представлений у програмі тренінгу, відпрацьовується із застосуванням таких інтерактивних форм роботи, як:

- ділові та рольові ігри
- ігри-омнібуси
- ігри-експерименти
- відеотренінги
- вправи в групах
- метод «Акваріум»
- мозковий штурм
- Незакінчене речення
- Метод «Прес»
- Займи позицію

Рекомендована література

1. Абдуллина О.А. Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования: учебное пособие [Текст] / О.А. Абдуллина. – М.: Просвещение, 2009. – 141 с.
2. Ангеловски К. Учителя и инновации: [кн. для учителя] / К. Ангеловски; пер. с макед. В.П. Диденко. – М.: Просвещение, 1991. – 156 с.
3. Артюшина М. Формування готовності викладача вищої школи до інноваційної діяльності в освіті / М. Артюшина // Вісник Львів. ун-ту. – 2009. – Вип. 25. – Ч. 3. Сер. : Педаг. – С 126–135.
4. Біла книга національної освіти України / [Т. Ф. Алексеєнко, В. М. Аніщенко, Г.О. Балл та ін.] ; за заг. ред. акад. В. Г. Кременя ; НАПН України. — К. : Інформ. системи, 2010. — 342 с.
5. Бодалев А.А. Личность и общение /А.А. Бодалев. - М., 1983. - 272 с.
6. Вербицкий А.А. Компетентностный подход теории контекстного обучения/ А.А. Вербицкий. – М. : ИЦ ПКПС. – 2004. – 84 с.
7. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: [навч. посібник] / І.М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
8. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; гол. ред. В.Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 338–340.
9. Зязюн І.А. Педагогіка добра : ідеали і реалії : наук.-метод. посіб. /І.А. Зязюн. - К. : МАУП, 2000. - 309 с.
10. Інноваційні технології навчання в системі підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців // Під. заг. ред. В.Г. Логвінова та С.К. Хаджираєвої. — Одеса : ОРІДУ УАДУ, 2002. — 253с.
11. Киселева Т.Ю. Педагогическая арт-терапия как средство обогащения социокультурного опыта младших школьников во временном детском коллективе: дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.01/ Татьяна Юрьевна Киселева. - Новосибирск, 2009. - 240 с.
12. Козак Л.В. Підготовка майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності: акмеологічний підхід / Л.В. Козак // Проблеми освіти: збірник наукових праць. – Вип. 84. – Житомир–Київ, 2015. – С. 172–175.
13. Колегія Міністерства освіти і науки України. Сучасні тенденції розвитку професійно-технічної освіти: пріоритети та завдання : Рішення від 28.08.2008, Протокол №9/1-3 [Електронний ресурс] Режим доступу : i.vnz.org.ua/doc/2008/18_09/853.doc.
14. Коновець С. В. Теоретичні і методичні основи творчого розвитку майбутніх учителів образотворчого мистецтва у вищих навчальних закладах : дис.... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Коновець Світлана Володимирівна. - К., 2012. – 471с.
15. Кочкурова О. В. Особливості професійної ідентичності та професійного маргіналізму майбутніх учителів /Ольга Володимирівна Кочкурова // Психологічні перспективи. – 2012. – Випуск 20. – С.106-114.
16. Крамаренко С. Інтерактивні техніки навчання як засіб розвитку творчого потенціалу учнів / С. Крамаренко // Відкритий урок. – 2002. – № 5–6. – С. 7–11.
17. Кузьменко Г. Технологія підготовки майбутніх учителів образотворчого

мистецтва до організації художньо-творчої діяльності учнів основної школи / Галина Кузьменко // Проблеми підготовки сучасного вчителя : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / [ред. кол.: Безлюдний О. І. (гол. ред.) та ін.]. Умань : ФОП Жовтий О. О., – 2015. – Випуск 12, Ч. 1. – С. 103-111.

18. Лещенко М. П. Зарубіжні технології підготовки учителів до естетичного виховання: [монографія] / Марія Петрівна Лещенко. - 2-е вид., доп. - К. : Гротеск, 1996. - 192 с.

19. Маркова А.К. Психологические критерии и ступени профессионализма учителя /А.К. Маркова // Педагогика. - 1995. - № 6. - С. 55-63.

20. Маркова А.К. Психология профессионализма / А.К. Маркова. - М., 1996. - 308с.

21. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта : теорія і практика : [монографія] /Л. Масол. – К. : Промінь, 2006. - 432 с.

22. Михайлова Л.І., Турчина С.Г. Інноваційний менеджмент: навч. посібник /Л.І. Михайлова, С.Г. Турчина. – К. : Центр учбової літератури, 2007 – 248 с.

23. Морозов А. В. Креативная педагогика и психология : учеб. пособие / А. В. Морозов, Д. В. Чернилевский. - Изд. 4-е, испр. и доп. - М. : Академический Проект, 2004. - 560 с.

24. Музика О. Я. Розвиток творчих здібностей майбутніх учителів образотворчого мистецтва в процесі вивчення фахових дисциплін : дис. ... кан. пед. наук : 13.00.04 / Музика Ольга Яношівна ; Уманський державний ун-т імені Павла Тичини. - Умань, 2011. - 300 с.

25. Орлов В. Ф. Професійне становлення вчителів мистецьких дисциплін: Монографія / В. Ф. Орлов / За заг. ред. І. А. Зязюна. – К. : Наукова думка, 2003 – 262 с.

26. Отич О.М. Мистецтво у розвитку творчої індивідуальності майбутнього педагога професійного навчання : Комплекс навчально-методичного забезпечення викладання психолого-педагогічних дисциплін: у 3-х ч. – Полтава : Інтер Графіка, 2006. – Ч. II : Лекції з педагогіки. – 150 с.

27. Паламарчук В.Ф. Першооснови педагогічної інноватики / В.Ф. Паламарчук. – К.: Освіта України, 2006. – Т. 2. – 504 с.

28. Педагогика : большая современная энциклопедия / [сост. Е.С. Рапацевич]. – Мн. : Современное слово. – 2005. – 720 с.

29. Пехота О.М. Індивідуальність учителя: теорія і практика: Навчальний посібник. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Миколаїв: ТОВ «Фірма «Іліон», 2009 – 272 с.

30. Пометун, О. Інтерактивні методики та система навчання / О. Пометун. — К. : Шкільний світ, 2007. — 112 с.

31. Приходько Н.И. Формирование индивидуального стиля педагогической деятельности учителя общеобразовательной школы: дисс. на соискание научн. степени канд. пед. наук: 13.00.01 / Н.И. Приходько - Кемерово, 2004. - 231 с.

32. Психологія професійної орієнтації в системі педагогічної освіти : [монографія] / Єгорова Є.В., Ігнатович О.М., Кобченко В.В., Литвинова Н.І. [та ін.] ; за ред. О.М. Ігнатович. – Кіровоград. : Імекс ЛТД, 2014. – 248 с.

33. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька. Навчальний посібник / О. П. Рудницька. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. – 360 с.

34. Сиротенко Г.О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання /

Г.О. Сиротенко. – Х. : Основа, 2003. – 80 с.

35. Скубашевська О.С. Філософія інноваційного розвитку освіти в умовах становлення інформаційного суспільства в Україні : автореф. дис. ... канд. філософ, наук : 09.00.10 / О.С. Скубашевська. – К., 2010. – 31 с.

36. Соломаха С. О. Інноваційна технологія розвитку художньо-естетичного світогляду викладачів до естетичного виховання мистецьких дисциплін / Світлана Соломаха // Проблеми освіти : наук. зб. / Ін-т інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, 2013. - Вип. 74. ч. 1. - С.177-182.

37. Сотська Г. І. Теоретичні і методичні засади формування естетичної культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва в педагогічних університетах : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Сотська Галина Іванівна. - К., 2014. - 456 с.

38. Тимошенко О.І. Наукове забезпечення освітніх інновацій / О.І. Тимошенко // Гілея : науковий вісник: збірник наукових праць. – К., 2009. – Вип. 21. – С. 281–289.

39. Университетское образование: от эффективного преподавания к эффективному учению : материалы Респ. науч.- практ. конф., Минск, 1-3 марта 2001 г./ Белорус. гос. ун-т, Центр проблем развития образования; редкол.: Д. И. Губаревич [и др.]. — Минск, 2002. — 288 с.

40. Фоменко І. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності / І.Фоменко // Відкритий урок; розробки, технології, досвід. - 2009. - № 1(169). - С. 55-60.

41. Фурс М.В. Интерактивные формы обучения – средство повышения уровня профессиональной подготовки студентов / М. В. Фурс // Вестник высшей школы. — № 10. — Ноябрь. — 2011. — С. 29.

42. Чельшева Т.В. Непрерывное художественное образования как целостная образовательная система: теоретические аспекты /Т.В. Чельшева [монография]. – М. : АПК и ПХО, 2001. – 128 с.

43. Шевнюк О. Мистецькі дисципліни в реформаційних процесах євроінтеграції / О. Шевнюк // Імідж сучасного педагога. – 2006. – № 5–6 (64–65). – С. 17–19. С. 18.

44. Шмелева Н.А. Эффективность нетрадиционных форм обучения в учреждениях среднего профессионального образования : автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Н.А. Шмелева. – М., 2000. – 20 с.

45. Штыкова Л.А. Организация инновационной деятельности в общеобразовательном учреждении : автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / Л.А. Штыкова. – Ижевск, 2001. – 20 с.

Зміст

Вступ.....	3
Тема 1. Концептуальні засади підготовки викладачів до інноваційної педагогічної діяльності.....	5
Тема 2. Вплив інтерактивних методів навчання на підвищення якості виховного процесу.....	11
Тренінг	19
Рекомендована література	20

Юлія КОЛІСНИК-ГУМЕНЮК

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ МОДУЛЯ
«ІННОВАЦІЙНІ ТА ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ»**

Науково-методична розробка

Підписано до друку 22.03.2018 р. Формат 60 x 84 / 16.

Авт. арк. 1,32. Наклад 100 пр.

м. Львів, вул. Кривоноса, 10.